

STOCKHOLMS STADSBIBLIOTEK

BILAGA 2

MINNESANTECKNINGAR FRÅN RUNDABORDSSAMTAL

Plan innerstadsavdelningen
Monika Joelsson Vestlund
Tfn 08-508 27 369

/Asplund
Arkitekttävling om Stockholms stadsbibliotek

Rundabordssamtal den 6 mars 2007- Teknik 1
Minnesanteckningar

Deltagande

Nils Ahlberg	Kulturhistorisk bedömning <i>Konsult</i>
Katarina Borg	Stadsbyggnadskontoret, <i>Landskapsarkitekt</i>
Ulrika Egerö	Stadsbyggnadskontoret <i>Ekolog, översiktsplanerare</i>
Elisabet Elfström	Exploateringskontoret <i>Projekteringsledare</i>
Jessica Fellers	Trafikkontoret <i>Trafikplanerare</i>
Erik Hollander	SL <i>Trafikingenjör</i>
Bo Höglund	Norrmalms Stadsdelsförvaltning <i>Gatu- och parkingenjör</i>
Per Kallstenius	Stadsbyggnadskontoret, <i>Stadsarkitekt</i>
Jan Lind	Fastighetskontoret <i>Projekchef</i>
Sara Malm	Trafikkontoret <i>Anläggare tillgänglighet</i>
Britt-Marie Salmén	Trafikkontoret <i>Gatumuljöarkitekt</i>
Per Söderberg	Stadsbyggnadskontoret <i>Planprojektledare</i>
Monika Joelsson Vestlund	Stadsbyggnadskontoret <i>Planhandläggare</i>

Introduktion

Mötets syfte är att bolla upp frågor för tilläggsdirektiv i tävlingsprogrammet och programsamråd inför detaljplan.

Projektets process beskrivs. Tävlingen är ett projekt och detaljplanen ett projekt med kommunfullmäktigebeslut däremellan. Tävlingsupplägg och tidplan presenteras. Tävlingen är en tvåstegstävling där steg ett har avslutats. Nu inleds förankringsfasen som består av bland annat sex rundabordssamtal och programsamråd. I maj 2007 inleds det offentliga programsamrådet och remisstiden sträcker sig fram till den 31 augusti 2007. De parallella arbeten

som pågår beskrivs: juryarbete, den politiska referensgruppens arbete, detaljplanearbete och utställningar. Juryns arbetsprocess och de sex finalistförslagen, deras karaktäristika samt för- och nackdelar presenteras kortfattat.

Att juryns arbete i steg ett har varit en programmässig bedömning lyfts fram.

Att frågor kommer att tas med mellan de sex rundabordssamtalen som framöver kommer att handla om aspekter under mark, kulturhistoriska aspekter samt biblioteksspecifika programfrågor, understryks.

Inlägg om Gyldéngatan

Lastning och lossning längs Gyldéngatan förutsätter en överenskommelse med Folksam.

SL vill stänga av vänstersväng både till och från Gyldéngatan då det är en trafikfarlig korsning.

Tävlingsområdet inbegriper Gyldéngatan men ingen tävlande har tagit den i anspråk. Kan Gyldéngatan användas på ett klokt sätt?

Gyldéngatan kan användas för lastning, lossning och parkering.

Gyldéngatan skulle kunna användas i flera plan; biblioteket i gatuplan, övriga verksamheter nedanför.

Gyldéngatan är en förhandlingsfråga. Det är därmed viktigt att önska funktioner inför en förhandling. Vikten av gemensamma lösningar lyfts fram. Situationens komplexitet jämförs med området norr om Sergels torg.

Gyldéngatan i sig har inte något värde att lyfta fram.

Lastning och lossning från Gyldéngatan samt angöring från Odengatan, där det är trångt på grund av bussar och lastbilar, är nyckelfrågor.

Inlägg om garage

Finns befintligt garage?

Ja. I tävlingsprogrammet finns fullständigt material om platsens förutsättningar. Fem våningar garage finns, varav vissa delar idag hyrs ut till andra verksamheter. Plan -1 bör studeras som möjligt att nyttja i förslagen. En framkörningsslinga är möjlig att anordna i vissa förslag.

Medborgarplatsen lyfts fram som ett avskräckande exempel på framkörningsslinga.

Inlägg om gemensam trafiklösning

Samordning av nya funktioner under mark behövs då både Citybanan, galleria och stadsbibliotek planeras.

Gallerian har hittills förutsatt infart från Gyldéngatan. Behövs en anläggningssamfällighet? Skulle tredimensionell fastighetsbildning kunna vara aktuellt? En ömsesidig vilja från Stockholms stad, SL och Stadsbiblioteket finns att koppla ihop bibliotek, galleria och Citybanan. Få förslag redovisar dock den kopplingen.

Odenplan blir den viktigaste knutpunkten efter centralen.

Vikten av en gemensam trafikstudie lyfts fram. Trafiken är en nyckelfråga.

Vad händer med trafiken mellan 2009-2015? Hur ska trafikproblemen lösas under byggtiden och efter?

Tunnelbanan kommer att stängas en timme varje dag och ersättas med bussar.

Samordning för vilken ordning arbetet ska ske krävs. Sådan person, Lotten Backström, är utsedd.

Inlägg om Odengatan

Kan Odengatan användas för parkering om huvudentrén ligger inom 10 meter?

Ja, det är möjligt.

Odengatan är starkt trafikerad. Gyldéngatan vore att föredra.

Kommer Odengatan och Sveavägen att påverkas?

Kan något i gatumiljön kring Odengatan och Sveavägen förbättras?

Cykelparkering saknas.

Magneter bör skapas. Odengatans gestaltning och det nya biblioteket som identitetsskapande byggnad lyfts fram som nyckelfrågor. Den nya byggnaden ska lyfta fram den gamla.

Vad vill man med zonen mellan de indragna annexen och Odengatan? Den zonen ingår i tävlingsområdet.

Inlägg om Sveavägen

Basarernas förvandling till biblioteksfunktioner torde medföra förändringar av Sveavägen. Kan handikapparkeringsplatser anordnas?

Inlägg om entrésituationer

Fördelen med handikappentré från Sveavägen är att den skulle upplevas värdig.

Vikten av två jämt viktade entréer betonas; entrén till den befintliga byggnaden och entrén till den nya byggnaden. Det går inte att koppla ihop byggnaderna under mark på grund av tunnelbanan.

Den största bristen i förslagen är att huvudentrén inte är löst.

Inlägg om publika rum

Vikten av tom yta för samling, väntande, caféverksamhet etc. betonas. Redan idag är detta en populär plats och dess gatukaraktär är viktig.

Juryns ställningstagande att inte ytterligare en stor triangulär plats såsom Odenplan behövs presenteras. Många sådana förslag inkom. Vikten av tydliga alternativ för platsbildning lyfts dock fram.

Inlägg om tillgänglighet

Frågan om tillgänglighet, angöring och handikapparkeringsplatser tas upp. Bilar ska kunna stanna inom 10 meter från huvudentrén och huvudentrén ska vara tillgänglig. Särskild sidoentré för rörelsehindrade är inte förenlig med Boverkets ökade krav. Markbeläggnings utformning ska fungera ledande för besökare med synnedsättning, exempelvis ska färger kontrastera. Möjligtvis kan tre handikapparkeringsplatser inom 10 meter från huvudentrén vara rimligt. Indragna entréer kan medföra risk för ej behörig trafik, som kan medföra fula hinder såsom pållare.

Angöring, parkering och trygghetsaspekten lyfts fram. Har utländska arkitekter kunskap om svensk lagstiftning? Beslut fattas att låta SA översätta aktuell lagstiftning tillsammans med Stockholms Stads skärpta krav.

Inlägg om Observatoriekullen

Tillgängligheten till Observatoriekullen bör ökas.

Kullen är en farlig/ otrygg plats.

Kullen måste ses ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Avsaknaden av gångstråk mellan Odengatan och kullen tas upp.

Det är mycket viktigt att nyttja kullen bättre och göra den tillgänglig då man idag upplever kullen otillgänglig.

Den befintliga branten kommer av att kullen redan är utskuren.

Gestaltningförutsättningar för kullen och parkområdet krävs. Hur ökar vi tillgängligheten? Trygghetsaspekten ska ingå i tävlingsprogrammets tilläggsdirektiv. 16/4 ska direktiven skickas över till Sveriges Arkitekter för översättning till engelska.

Tillfället att förbättra tillgängligheten till kullen, den fria sikten och tryggheten bör utnyttjas.

Inlägg om parken

Vad finns att säga om parken mot Sveavägen?

Området beskrivs som en sammanhängande miljö. Biblioteket, parken och Handelshögskolan har ett helhetsvärde. Vikten av den fria sikten betonas. Områdets siktlinjer beskrivs. Visuella rum ger "rätt omfattning av juvelen".

Tillgängligheten måste öka; från Spelbomskans torg, att parken kan nås från fler håll, att rörelsen går genom parken och inte enbart bredvid. Ett 24 timmar öppet bibliotek kan tillföra det idag problematiska området nya grupper av människor.

Det är viktigt att stråket befolkas med många människor och att mörka hörn undviks utifrån trygghetsaspekten. Olika plattformar är inte nödvändigtvis positivt ur en trygghetsaspekt.

Tillgänglighet utan användare är problematiskt ur en trygghetsaspekt.

Muren är utestängande. Önskan att locka in folk innanför muren uttrycks.

Parken beskrivs som en möjlig oas.

En cafébyggnad/ paviljong vore ett lättare tillskott.

Paviljonger och den ensemble av byggnader de innebär är problematiska. Dessa funktioner behöver inte ligga i friliggande byggnader.

Vikten av att designa uteserveringarna tas upp.

Andra näringsidkare än Mc Donald's och Pressbyrån skulle ge platsen en annan karaktär.

Jämförelse med Rosendal, och hur dess trädgårdar och café blivit en del av Djurgårdspromenaden, görs

Önskan att utveckla dammen till plaskdamm uttrycks.

Plaskdammen är en ekonomisk fråga. Man måste hitta ersättningsplats för skateboardåkare.

Kan dammen användas för skridskoåkning vintertid?

Var går gränsen för integriteten i parkrummet? Vad blir parken? Är det en bra park?

I bedömningen får man väga avskärmningen den nya byggnaden medför mot den platsbildning den skapar och se vad som väger tyngst. Att den nya byggnaden kan börja strax efter krönet i uppfört skick föreslås.

Vikten av att kunna läsa historia och ursprung tas upp.

Vissa förslag gör intrång framförallt i vattenfåran.

Hur man ser på parken historiskt är av betydelse för projektet.

Det är det samlade värdet som är av intresse. Vad måste finnas kvar för att Asplund inte ska försvinna?

Det viktigaste är att parken används. Det pietetsfulla får inte förstöra användandet.

Varje park har sin karaktär. Hur vi kan öka attraktiviteten?

Detta är en lugn park med muren som skärmar av. En park där man kan sitta och läsa en bok.

Det märkliga i kontrasten mellan Sveavägen och den förvånansvärt tysta parken tas upp.

Projektet ska förstöra, förmera parken och Observatorielunden. Samtliga finalistförslag har kapaciteten att göra det.

Inlägg om basarerna

Kan terrassen användas för permanent café?

Annexen tillkom för universitetet och basarerna uppfördes för kommersiella ändamål helt frikopplade från biblioteket. Hissarna som anordnades på 70- talet är förberedda att dras ned.

Att basarerna rent bebyggelsemässigt hör ihop med biblioteket betonas.

Inlägg om kulturhistoriskt perspektiv

Området är ett kulturellt centrum med start vid Gustav Vasa kyrka.

Vikten av helhetstänkande ur ett kulturhistoriskt perspektiv lyfts fram. De historiska system som kan avläsas, såsom 1600-talets Norrtullsgatan med sina trädplanteringar och det gamla universitetsområdet, beskrivs. Att gatumiljön samordnas är viktigt.

Helhetsmiljön, dess system och tidsskikt, lyfts fram. Sammanhang och läsbarhet av Asplundsmiljön, universitetsmiljön, 1800-talets stadsplanering, Hallman och naturförutsättningarna är viktiga. Varje tids grammatik och visuella aspekter ska visas.

Tillägg den 12 april 2007 av Exploateringskontoret Parkgruppen Miljö och Teknik

”Stadsbiblioteket- sammanställning av synpunkter runt bibliotekets anpassning till park och offentlig miljö

Kullen och stadsbilden

- Byggnadens höjd får aldrig dominera kullen mer än punktvis. Observatoriekullens form och resning ska vara skönjbar i stadsbilden.
- Kullens norra sida som vetter mot Odengatan är en avjämnad grusschakt med mycket branta lutningar och spontant uppvuxen tät vegetation. Kullens formation syns inte under den tid träden är lövade utan uppfattas som en grön vägg. Denna sida av parken är inte tillgänglig förutom via trapporna vid Gyldéngatans vändplan. Det är därför bra ur parksynpunkt att genom en tillbyggnad till biblioteket skapa bättre anslutningar till den anlagda engelska parken på Observatoriekullens topp. Tillbyggnaden kan även definiera och lyfta fram kullens form.
- Vid större ingrepp i kullens norra sida kommer en stor del av vegetationen att avverkas. På branterna växer till större delen spontant uppvuxen vegetation och sly medan man på kullen kan skönja spåren efter Adelcrantz engelska park. Vid projekteringen och byggnationen ska förutsättningar skapas på eventuella byggnader inuti kullen så att större träd ska kunna återplanteras och de delar av parken som ianspråktas kan återskapas.
- Åsens östra sida som vetter mot biblioteksparken är en viktig landform som bildar en karaktäristisk och mäktig vägg mot Sveavägen. Denna sida är glest bevuxen och vackert modellerad. Åsens sida bildar en sammanhängande fond vilken Asplunds bibliotek och Tengboms Handelshögskola står. Den syns i sin "helhet" när man går Sveavägen, detta är det enda tillfället att se sista biten av åsen. Den östra åsslutningen är även en viktig del i biblioteksparkens gestaltning. Ingrepp i denna sida måste ske på ett genomtänkt och försiktigt sätt för

att inte förstöra åsens skulpturala form och dess sammanhang med parken och de omgivande byggnaderna. Utefter åsens östra sida löper ett promenadstråk från vilket åsformationen upplevs. Detta stråk bör bevaras.

Ekologi

- Observatoriekullen är en av de sista åskullarna av Stockholmsåsen. Övriga platser där man kan se Stockholmsåsen är Bellevueparken och intill Globen. Observatoriekullen är dock den mest markanta åskullen av Stockholmsåsen.

Parkens roll

- Med utbyggnaden av biblioteket kommer större fokus riktas mot Observatorielunden som plats för möten och rekreation. Parken bör i och med detta rustas upp.
- Flera av de inlämnade bidragen gör den övre delen av parken mer tillgänglig från Odengatan och ställer därmed också krav på den övriga kommunikationen i parken som måste ses över i samband med uppförandet av den nya biblioteksbyggnaden.
- Utbyggnaden av biblioteket kommer i många av förslagen även att förstora det offentliga rummet i parken och i anslutning till Odengatan både funktionellt och visuellt. De offentliga ytor som förslagen bidrar med ska bearbetas så att de kompletterar och förbättrar ytorna i anslutning till Odengatan och biblioteksparken.
- Terrassen på basarernas tak ska bearbetas gestaltningssmässig och funktionellt och ska kopplas till Sveavägen, Odengatan och biblioteksparken. Den ska utgöra en vacker och intressant vistelseyta för park och biblioteksbesökare. Markgestaltningen runt hela biblioteksområdet ska vara sammanhållen. Almarna är karaktärsskapande element i Asplunds anda som bör bevaras.

Biblioteksparken

- Biblioteksparken kopplar samman biblioteket med Handelshögskolan med den stora spegeldammen. Parken kopplar även ihop den urbana och strama anläggningen vid Sveavägen med åsens brant genom den organiskt formade bäckfåran. Alla delar i parken kopplar samman viktiga naturliga och arkitektoniska element och kan inte tas bort ur anläggningen. Alla delar är lika viktiga och biblioteksparken bör bevaras i sin helhet.

Viktiga kopplingar

- En öppen kontakt mellan parken och Odengatan är viktig.
- En bra koppling mellan entréplatsen mot Odengatan och biblioteksparken är viktig.
- Många bidrag vänder en sida mot Gyldéngatan som idag är en bakgata. I och med att den kopplas till biblioteksbyggnaden måste den bearbetas för att bli ett välkomnande gaturum. Anslutningen upp i parken måste också bearbetas och gestaltas väl för att kännas trygg och användbar.

Siktlinjer

- Den tillkommande byggnaden ska inte blockera siktlinjen mot Asplunds biblioteksbyggnad från Odenplan. Rotundan bör synas från Odenplan. Siktlinjen från Hagagatan och Markvardsgatan bör vara obruten. Kentaurens placering och utsiktsplatsen har en viktig roll i parken.

Tillgänglighet

- Det är viktigt att entréer och anslutningar till byggnaderna och parken är tillgängliga för funktionshindrade.

Drift och funktioner

- Funktioner såsom sittplatser och cykelställ ska tänkas in i de ytor som skapas.
- Räcken krävs vid fallrisk.
Förslagen med olika sluttande taklösningar, med ramper innebär att man måste kunna snöröja/ halkbekämpa om inte markvärme installeras. Vidare måste man kunna sopa med maskin, då måste man räkna med att de ska tåla en belastning av 5 ton.
- Det är viktigt att tillbyggnaden till biblioteket inte skapar trånga mörka rum som kan bli tillhåll i framtiden. Miljön runt biblioteket ska upplevas som trygg och välkomnande.
- Platsen ska ha en hållbar gestaltning över tid. Det innebär att bygganden och de offentliga områdena i anslutning till dem ska byggas med material som inte behöver bytas ut på kort sikt utan åldras med värdighet.”

Plan innerstadsavdelningen
Monika Joelsson Vestlund
Tfn 08-508 27 369

/Asplund
Arkitekttävling om Stockholms stadsbibliotek

Rundabordssamtal den 15 mars 2007- Teknik 2
Minnesanteckningar

Deltagande

Ulrika Egerö	Stadsbyggnadskontoret <i>Ekolog, översiktsplanerare</i>
Lisa Enarsson	Miljöförvaltningen <i>Planhandläggare</i>
Anna Frisk	SL <i>Tekniska avdelningen</i>
Danuta Jansson	Banverket <i>Projektör</i>
Jan Lind	Fastighetskontoret <i>Projekchef</i>
Kristina Menyes	Exploateringskontoret <i>Landskapsarkitekt</i>
Tomas Månson	Stockholm Vatten <i>Enhetschef</i>
Elisabeth Mörner	Structor Miljöbyrå <i>Konsult miljöbedömning</i>
Kenneth Skoglöf	SL <i>Projektledare</i>
Per Söderberg	Stadsbyggnadskontoret <i>Planprojektledare</i>
Monika Joelsson Vestlund	Stadsbyggnadskontoret <i>Planhandläggare</i>
Tonie Wickman	Miljöförvaltningen <i>Geolog, Tekn. Dr. Grundvattenkemi</i>
Lars Yllenius	Exploateringskontoret <i>Byggprojektledare</i>
Anders Yrgård	Stockholms Universitet <i>Universitetsadjunkt i Naturgeografi</i>

Introduktion

Mötets syfte är att bolla upp frågor för tilläggsdirektiv i tävlingsprogrammet och detaljplanarbetets programsamråd. Mötesdeltagarna presenteras kortfattat.

Projektet, processen och de sex finalistförslagen presenteras. En nyhet som det här projektet lanserar är att planarbetet påbörjas parallellt med arkitekttävlingen för att få upp frågor och idéer på bordet för tävlingsprogrammets tilläggsdirektiv, som skickas ut till de tävlande i början av

maj. Även programsamrådet börjar i maj. Vanligtvis hålls samråd först efter en vinnare har utsetts. Det vinnande förslaget går direkt in i en realprojekteringsfas. Vikten av genomlysning och offentlighet i ett så stort och kontroversiellt projekt som tillbyggnaden till Gunnar Asplunds stadsbibliotek betonas.

Det är frågor i makroskala och helhet som önskas från mötesdeltagarna.

Inlägg om åskullen

Är kullen densamma om man "tar bort den och lägger tillbaka den igen"?

En rullstensås består av stenar, grus och sand, enbart löst material. Fast berg i botten kan dock sticka upp. Rullstensåsarna tillkom när inlandsisarna smälte för 10 000 år sedan. I Stockholms Stad finns ett fåtal exempel kvar att beskåda; Observatoriekullen, i Hagaparken, i Bellevueparken och vid Globen. Beträffande Observatoriekullen är hälften av åsen kvar, resten är grustag.

Hot mot åsar ur ett etiskt perspektiv är grävning och schaktning. Vegetation växer dock upp igen. En ouppgrävd ås visar inte upp sin inre struktur, det gör endast grustag.

Adelcrantz anlade parken på Observatoriekullen för att gruset skulle ligga kvar. Kullen upplevs grön. Man vet inte att det är en rullstensås.

Inlägg om infiltration

Rullstensåsen är ett bra vattenbärande markparti, vattnet rinner snabbt. Ås räknas som vattenområde, varför projektet troligen kommer att behöva en dom från Miljödomstolen. Vattendomen gäller begränsad tid och måste därför vara synkad med detaljplanen. Återinfiltration kommer att krävas.

Om vatten leds bort sjunker grundvattennivån. Grundvattennivån beror av hur mycket vatten marken infiltrerar. Hårdgörs ytterligare markyta så att regnvatten hindras infiltrera sker grundvattensänkning.

Mur mycket vatten måste pumpas bort vid byggnationen?

Om dränering krävs kan omkringliggande vatten påverkas, vilket kan medföra risk för sättningsskador i byggnader och vägar. Även energibrunnar kan påverkas tekniskt.

Inlägg om vegetation

Riskerar kullens vegetation att torka ut om grundvattennivån sänks?

Vegetationens viktigaste del är rötter 40 cm under mark.

Inlägg om förorening

Markföroreningar kan frigöras och prover måste tas.

Beträffande risk för nya föroreningar av mark/grundvatten är koppar ett material som ska undvikas.

Inlägg om dagvatten

En tunnel löper från Roslagstull till Östermalm 25 meter ned. Tunneln är ett utjämningsmagasin och är kopplad till reningsverk.

Troligen kan lokalt omhändertagande av dagvatten anordnas, bara det inte finns risk för förorening av grundvattnet.

Inlägg om underbyggnation

De undermarksbyggnationer som finns idag är tunnelbanan, tunnelbanans ventilationsschakt samt parkeringsgaraget.

Inlägg om tunnelbanan

Odenplans tunnelbanestation är grundlagd på berg medan tunnelbanesträckningen i övrigt är grundlagd på ås, varför risk för sättning i grundkonstruktionerna finns vid grundläggning av den nya byggnaden. Läckage kan uppstå i fogarna.

Det befintliga ventilationsschaktet måste vara kvar och komma upp.

Hur mycket schaktet behöver skjutas på måste bero av vilken byggnad det blir.

SL behöver komma åt tunneln från utsidan och detta kommer att påverka konstruktionen av den nya byggnaden.

Det är viktigt att SL kommer med i realprojekteringen. SL har allmänna anvisningar om sprängning, schaktning och spontning som gäller alla byggherrar.

Spontning i rullstensås är svårt, snarare blir borrhning aktuellt. Vid spontning pumpas grundvattnet bort- ut på utsidan spont- så att vattnet kommer tillbaka. Detta förfarande är i sig ingenting konstigt.

Ligger grundvattennivån under spåren?

Hänvisning ges till Citybanans geohydrologiska undersökningar.

Det är viktigt att biblioteket och gallerian samplaneras för att minimera störningar i kollektivtrafiken.

Inlägg om schaktmassor

Var ska massorna läggas? Ska man med dessa bygga ut en annan, befintlig, ås?

Kan åsmaterialet åskådliggöras i byggnaden? Troligtvis beror det av vattentrycket. Dock är det problematiskt att få åsen att se ut som i verkligheten då schaktning så att stenarna ligger kvar är svår att genomföra.

Inlägg om undersökningar

Banverket ska undersöka grundläggning av närliggande hus, Citybanans/ tunnelbanans läge och sträckningar samt kontakta Carl Bro för grundvattenprover.

Borrhningar/ undersökningar av kullen måste utföras längre in än vad som är gjort idag och resultatet, exempelvis eventuella markföroreningar, måste ingå i tilläggsdirektiven.

År 2009 ska nya grundvattenkemiska undersökningar göras. Dagens undersökningar är från 2003/ 2004.

Inlägg om kullens bevarandevärde

Den gamla, fina parkdelen ovanpå kullen som vittnar om gamla Stockholm bör värnas om. Stora, uppvuxna, fina träd ska bevaras. De förslag som går för långt in i kullen är oroväckande. Slänterna är dock inte värdefulla, och många förslag tillskapar parkyta. Grundläggande är att peka ut vad i miljön som är lätt att ersätta.

Det är viktigt att bebyggelsen inte är för hög om kullen ska kunna framträda.

Inlägg om parkens tillgänglighet

Parken blir mer tillgänglig i många förslag genom den nya entrésituationen från Odengatan. Skulle en entré även från kullen vara möjlig?

Inlägg om dagsljus

Höga fastigheter i slänten är problematiskt ur ljussynpunkt till parken.

Inlägg om byggtekniska aspekter

Det är viktigt att få en tidig bild av vad de olika greppen innebär. Provisorier innebär stor kostnadspåverkan.

Inlägg om vatteninstallationer

Nya installationer för vatten och spillvatten är inte en stor sak att göra.

Avslutning

Det är det allmänna resonemanget som är viktigt inför tävlingsprogrammets tilläggsdirektiv. Beträffande parkmiljön är det exempelvis frågor som vad är bevarandevärdt? Vilka kopplingar är viktiga?

Tillägg av Tonie Wickman

"I Stockholm är ett allmänt problem att vi har för liten infiltration av regnvatten. Bristen på vatten i marken leder till sättningsskador och att gatuträdens rötter bryter sönder avlopps- och vattenledningarna. Dessutom betyder det att vattnet istället måste tas om hand via dagvattensystemet, vilket leder till kapacitetsproblem för reningsverken eller/och att föroreningar hamnar i sjöarna/vattendragen. Om klimatförändringarna får de konsekvenser som SMHI m fl modellerat fram kommer vi få ännu mer av tillfälliga torrperioder och perioder med kraftiga regn/översvämning. Allt detta kostar mycket pengar att åtgärda.

En kostnadseffektiv åtgärd är att öka möjligheterna till infiltration av regn och smältvatten, så att det bildar grundvatten istället för dagvatten. Vid byggande i en miljö där det finns utrymme för lokalt omhändertagande av dagvatten och särskilt här, med ett så fantastiskt bra infiltrationsmaterial i marken, borde det vara ett krav. Kunde man inte få arkitekterna att lösa också denna del? Förutom nederbördsförändringar är värmeböljor en effekt som väntas av klimatförändringarna. Även i det fallet är gröna ytor bra dämpare. Kanske kunde man få arkitekterna att bygga med vegetation, t ex låta takytor täckas? Gröna ytor skapar dessutom bullerdämpning och fungerar avstressande... och det kan vi väl inte få för mycket av vid Odenplan..."

Plan innerstadsavdelningen
Monika Joelsson Vestlund
Tfn 08-508 27 369

/Asplund
Arkitekttävling om Stockholms stadsbibliotek

Rundabordssamtal den 21 mars 2007- Kulturmiljö 1
Minnesanteckningar

Deltagande

Nils Ahlberg	Kulturhistorisk bedömning <i>Konsult</i>
Ann-Charlotte Backlund	Stadsmuseum <i>Chef och Stadsantikvarie</i>
Fredric Bedoire	Kungliga Konsthögskolan <i>Professor i arkitekturhistoria</i>
Ulrika Egerö	Stadsbyggnadskontoret <i>Ekolog, översiktsplanerare</i>
Monica Granberg	Structor <i>Konsult miljöbedömning</i>
Carl-Gustaf Hagander	Länsstyrelsen <i>Landssekreterare</i>
Bengt OH Johansson	Göteborgs universitet <i>Professor i kulturvård</i>
Mats Jonsäter	Länsstyrelsen <i>Länsantikvarie</i>
Per Kallstenius	Stadsbyggnadskontoret <i>Stadsarkitekt</i>
Johan Mårtelius	Kungliga Tekniska Högskolan <i>Professor i arkitekturhistoria</i>
Elisabeth Mörner	Structor <i>Konsult miljöbedömning</i>
Britta Roos	Länsstyrelsen <i>Antikvarie</i>
Martin Rörby	Skönhetsrådet <i>Arkitekturhistoriker och sekreterare</i>
Per Söderberg	Stadsbyggnadskontoret <i>Planprojektledare</i>
Monika Joelsson Vestlund	Stadsbyggnadskontoret <i>Planhandläggare</i>
Kerstin Westerlund	Samfundet S:t Erik <i>Arkitekt och ordförande</i>
Kerstin Mandén Örn	Stadsmuseum <i>Antikvarie</i>

Introduktion

Mötet inleds med en kort presentation av mötesdeltagarna

Mötets syfte är att fånga upp tidiga synpunkter att ta med i tävlingsprogrammets tilläggsdirektiv och formuleringen av programsamrådshandlingen i detaljplanearbetet. Diskussionen ska handla om övergripande frågor. Projektets process, tidplan och arkitekttävlingen presenteras. De parallella arbeten som pågår; juryarbete, den politiska referensgruppens arbete, detaljplanearbete och utställningar beskrivs. De sex finalistförslagen, deras karaktäristika samt för- och nackdelar presenteras kortfattat.

Tävlingsområdets planhistorik från 1919 till 1933 presenteras.

Det är de övergripande värdena och helhetsvärdena som mötesdeltagarna förväntas diskutera. Några sammanfattande rubriker/ aspekter som samtalet kan kretsa kring, såsom helhetsmiljö, sammanhang, läsbarhet, tidsskikt, struktur, autencitet och integritet- hur komplett är en miljö, föreslås.

Inlägg om planhistorik

Det är farligt att plocka ihop gamla förkastade idéer (apropå den tidigare presenterade planhistoriken). Det är helhetskompositionen som är viktig

En varning för historien utfärdas. Utifrån planhistorien kan man motivera vad som helst eller använda den till att göra ingenting.

Planhistoriken ska inte användas för att söka lösningar, men som en förståelse för platsen, som en förklaring.

Inlägg om monumentalitet/ arkitektoniskt uttryck

Karaktäristiskt för 20- talets arkitektur är att funktionerna får tala sitt tydliga språk, vilket exemplifieras med Rådhuset av Carl Westman. Det är inte självklart att ha samma ståndpunkt idag beträffande monumentalitet. Tillbyggnaden ska inte vara ett monumentalbibliotek. Varför ska biblioteket gestaltas så kolossalt? Har staden råd? Är det värt pengarna? Tävlingen är livsfarlig då det inte bara handlar om att bygga arkitektur. Det enda vi har att gå efter är det som finns på plats idag: Asplunds internationella världsmonument.

En ny byggnad intill stadsbiblioteket bör vara tillbakahållen i stället för monumental. Det är i ytterstadens centra t ex i Tensta som nya monumentala byggnader behövs. Tensta kommer att vara centralt beläget om 80 till 100 år.

Är det självklart att tillbyggnaden ska vara monumental arkitektur med stor synlighet i stadsbilden eller ska vara mer underordnad? Vad får inte inkräktas på beträffande nuvarande situation? Vad är heligt?

Om man hittar det arkitektoniskt bästa, stor arkitektur, skulle möjligheten att exempelvis ta bort annexen kunna övervägas. Har juryn valt ut de sex bästa förslagen?

Finns det några säkra lösningar? Med en mindre spektakulär lösning vet man sannolikt bättre vad man får.

Alla förslag går att tänka sig. Utgångspunkten att hitta stor arkitektur är "urfånig". All stor arkitektur förutsätter stora risker.

Skulle inte ett storverk höra bättre hemma någon annanstans i staden?

Inlägg om kullen

Kullen och kullens funktion som grund för placeringen av universitetet lyfts fram. Om inte observatoriet hade placerats på kullen, Stockholms högsta naturliga punkt, skulle inte heller universitetsområdet ha vuxit fram här. Det är viktigt att kullen och skillnaden mellan kullen och staden upplevs. Rytmen av byggnaderna på platsen är mötet mellan staden och naturen.

Fanns det inte några förslag som lämnar kullen fri? Finns det någon landskapshistorisk kompetens och naturgeografisk kompetens i juryn?

Ja, landskapsarkitektkompetens och naturgeografisk kompetens är inblandade i juryarbetet.

Sammanhang är viktiga för förståelsen av platsen och relationen mellan byggnaderna och kullen. För Stockholms del lades i allmänhet de gamla planerna ut i den låga terrängen och kullarna sparades, men i det skede då biblioteket tillkom var idealet, uttryckt inte minst av Asplund, det motsatta. Önskan var att förstärka topografin genom att bebygga höjderna och gärna spara de låga partierna. Därför är bibliotekets karaktär som byggnad i park vid kullens fot tänkt mot en kraftigare verkan av byggnation på höjden.

Genom att bygga på kullen förstärker man kullens egenart.

Har inte alla förslag lyft fram kullen? Vilka riktlinjer ska vi ge utifrån där vi befinner oss just nu? Hur ska kulturmiljövärdena beskrivas? Vilka är viktiga/ mindre viktiga? Uppgiften är att hitta kriterier. Svaret ligger inte i historien. Historiskt har man försökt laborera med kullen.

Hallman respekterade kullen och enbart byggde på sidorna. Under 20-talet upptäcktes att kullen är ett naturmonument.

Kullen har därmed vetenskapshistorisk betydelse.

Arkitekter har historiskt arbetat med att gestalta norrsidan på olika sätt och tävlingsförslagen har olika utgångspunkter för hur de behandlar kullen. Idag är det ett osammanhängande, ofullgånget system. Vad kan man säga om parksidan mot norr?

Kan man bygga för den fria sikten mot kullen?

Det beror på hur man gör det. Ett skickligt förslag kan förstärka kullen.

Stadsmuseum har tidigare ansett att foten av kullen ska kunna avläsas, men kan nu troligtvis ändra sig på den punkten, naturligtvis beroende på gestaltning. Viktigt är dock att kullen ska kunna avläsas. Ett avstamp på norrsidan är viktigt. Man kan bygga mot kullen för att skapa kontrast. Att bygga ovanpå kullen kan förstärka kullen.

Kullen idag är otillgänglig.

Kullen blivit över då det är den högsta punkten.

Ska den då lämnas som restområde? Hur ska kullen värderas? Är det en viktig

aspekt att skapa tillträde till kullen?

Det finns inte något kulturhistoriskt värde att öka tillgängligheten men ökad tillgänglighet skulle få ett allmänt värde.

Dock skulle ökad tillgänglighet innebära ökad tillgänglighet till kulturvärde och att det skulle bli mer intressant att ta sig dit. Det är inte intressant att bevara otillgängligheten.

Ökad tillgänglighet får inte ske till priset av att kullen förringas.

Hur ser byggnaderna ut från kullen?

Inlägg om läsbarhet/ annexen

Det vi har idag som är läsbart är Handelshögskolan, biblioteket, de tre lamellerna samt Juridicum som uppfattas som en baksida. Därmed är lamellerna inte oviktiga. Hur mycket kan man tulla på dessa och bibehålla läsbarheten? Det handlar om vad som skulle komma i dess ställe men spontant skulle det vara svårt att ta bort alla tre lameller. Annexen ingår i högskolans bebyggelsehistoria och de har därmed immateriella värden.

Är några av annexen men inte alla viktiga?

Upprepningen som annexen bildar är viktig.

Annexen fungerar inte som upprepning idag. De ger ett ofärdigt intryck. Det är en ofullgången plan.

Annexen var självklara och det stadsplanemönstret är högvärderat. Idén om lamellerna var tydlig men det fanns inte pengar att genomföra den.

Mönstret är inte högvärderat. Det var det grepp som fanns till hands.

Var inte annexen från början tänkta att vara bassänger?

Kan mönstret med de fyra annexen fortfarande vara giltigt? Kan den fjärde lamellen läggas till? Det är idag en viss obalans gestaltningsmässigt i och med luckan för det fjärde annexet och att vad som är format som stadsbibliotekets ”baksida” därmed blir så synlig.

Inlägg om Gyldéngatan

Ett antal olösta kopplingar till kullen såsom Gyldéngatan lyfts fram. Platsen är idag ofullgången som en följd av att många tankar och idéer historiskt tagit stopp.

Är Läkarhuset så förfärligt? Ska staden vara ett välstädat vardagsrum? Man vill inte ha en för perfekt stadsmiljö.

Alla planarkitekter som historiskt verkat i området har funderat över Gyldéngatan. Arbeten med att utveckla Gyldéngatan pågår, bland annat beträffande Folksam byggnaden.

Inlägg om Asplundsmiljön

Vilka delar anser vi ingå i Asplundsmiljön? Biblioteket, basarerna, annexen, parken och Handelshögskolan föreslås. Det är ensemblen som är viktig. Vad

som eventuellt kan tas bort/ läggas till utan att ensemblen kraschar?

Det är en Asplundsmiljö, men också en klassicistisk miljö då bildningsbyggnadernas uttryck bygger på klassicism, ett tema som även 50-tals lamellen tar upp.

Grundläggande är att inte bygga för Stadsbiblioteket, som måste få vara en solitär i staden. Det farligt i att hamna i att allt är lika viktigt. Asplunds byggnad kan då förlora sin dignitet. Den största olyckan skulle vara att inte ha bibliotek i Asplundsbyggnaden. Världshistoriskt sett är biblioteket, inte kullen, viktigast.

Vad som menas med Asplundsmiljön? Lamellerna ingår i Asplundsmiljön men de är inte lika viktiga som biblioteksbyggnaden.

Stadsbiblioteket inklusive basarerna och parken är det viktigaste i Asplundsmiljön.

Inlägg om parken

Vad finns att säga om parken?

Bäckens betydelse bör uppmärksammas genom att erinra om hur den hänförde och entusiasmerade en samtida kollega till Asplund, Lallerstedt.

Inlägg om programmet/ kopplingar

Förslagen är för stora volymer. Kan Stockholm leva upp till dessa? Finns behovet? Kommer det inte att bli ödsligt? Förslagen uttrycker kulturhus. Foajéer där man ska promenera fram och tillbaka.

Många svenska städer har betydligt större bibliotek än detta och det finns en stark politisk förankring att Stadsbiblioteket ska fortsätta vara huvudbibliotek och inte bli stadsdelsbibliotek. Det är de publika, sociala ytorna som saknas och de ligger nära kulturhustanken.

Ska den nya byggnaden kopplas ihop med den gamla och i så fall var och hur?

Byggnaderna fungerar självständigt idag. Är det inte bara personalen som rör sig mellan avdelningarna? Måste byggnaderna kopplas ihop fysiskt? Är det inte viktigt att behålla den nuvarande huvudentrén i stället för att den riskerar att hamna vid Spelbomskans torg?

Det är centralt att huvudentrén fungerar. En gammal byggnad med ny entré är upprörande. Man bör göra en elegant, vacker koppling mellan Asplunds byggnad och tillbyggnaden som brott istället för efterliknande av Asplundsklassicismen.

Biblioteken tappas besökare på grund av Internet.
Nej, Stadsbiblioteket har ett ständigt ökande antal besökare.

Det demokratiska folkbildningsinslaget i lärdomsstaden lyfts fram. Att man valde att koppla ihop Stadsbiblioteket med universitetet var unikt utifrån ett folkbildningskoncept.

Detta är intressant men inte operationellt. Det motiverar att fortsätta ha bibliotek på platsen men säger ingenting om hur det kan se ut.

Bildningstanken är avläsbar då verksamheten kan avläsas i byggnadernas uttryck.

Inlägg om basarerna

Det är stora krav ur handikappsynpunkt på att länka ihop basarerna med huvudbyggnaden.

Kan man göra vad som helst i basarerna? Behöver man slå fast att de är lika viktiga som huvudbyggnaden?

Ja, men de tillkom senare och inte är grundlagda med omsorg och måste därför rustas upp. Annexen är inte lika viktiga som basarerna.

Basarerna gjorde biblioteket modernare.

Det vore bedrövligt om ett krav att basarerna ska vara avsedda för handelsverksamhet skulle leda till dessas ytterligare förstörelse istället för restaurering. I stället borde de kunna användas för att avlasta bibliotekets expansionsbehov.

Inlägg om vyer/ siktlinjer

Kan något få skjuta fram i vyn från Sveavägen? Konsekvensbedömning av förslagen utifrån olika vyer efterlyses.

Inlägg om Odengatan

En utgångspunkt stadsplanehistoriskt är de bågiga axlarna Sveavägen och Odengatan. Vad man kan tillåta förändras beträffande Odengatan?

Kopplingarna mellan Gustav Vasa kyrka, Odenplan och kullen är ett tänkt urbanistiskt element.

Hur kan man skapa en ny sida mot Odengatan?

Vyn från Odenplan upplevs som en baksida. Entrén till tillbyggnaden skulle kunna ligga nära Odenplan.

Rotundan är tydlig från Odenplan.

Plan innerstadsavdelningen
Monika Joelsson Vestlund
Tfn 08-508 27 369

/Asplund
Arkitekttävling om Stockholms stadsbibliotek

Rundabordssamtal den 23 mars 2007- Tillgänglighet
Minnesanteckningar

Deltagande

Amir Amirrazi	DHR, Brand- och räddningsnämnden, SBNs och kulturnämndens handikappråd
Ingrid Dalén	SBNs handikappråd
Ulrika Egerö	Stadsbyggnadskontoret
Göran Gustafsson	SRF, SBNs handikappråd
Berit Hindersson	FHLIS, SBNs och kulturnämndens handikappråd
Yvonne Holmberg	Astma & Allergiförbundet, Trafik- och renhållningsnämndens handikappråd
Jan Lamby, HRF	SBNs handikappråd
Ami Olausson	Hjärnkraft, hjärnskadeförbundet
Torbjörn Rapp	RBU
Inger Svedmyr	Elöverkänsligas förening, SBNs handikappråd
Per Söderberg	Stadsbyggnadskontoret
Eva Söderbärj	FUB, Kulturnämndens handikappråd
Monika Joelsson Vestlund	Stadsbyggnadskontoret

På grund av avsaknad av lämplig konferenstelefon kunde inte Ingrid Duke, RTP-SiS, Norrmalms stadsdelsnämnd delta.

Introduktion

Mötesdeltagarna presenteras kortfattat. Processen och de sex finalistförslagen beskrivs. Dagens rundabordssamtal ska handla om allmänna, övergripande frågor, utgångspunkter för planering av en byggnad. Mötets syfte är att i denna tidiga fas fånga in utropstecken och frågetecken att använda i tävlingsprogrammets tilläggsdirektiv. Alla finalistförslag kommer att förändras mycket under processen och samtliga förslag har bedömts vara intressanta ut ett utvecklingsperspektiv. Förslagen har förutsättningar att behålla sin särprägel

trots stora förändringar.

Inlägg om angöring/ parkering

Vikten av angöring för att uppnå ett tillgängligt bibliotek lyfts fram.

Angöring och parkering ska finnas inom 10 meter från alla entréer.

Svårigheter för s.k. van-bilar att parkera i garage eftersom garagehöjden i regel är för låg påpekas.

Tillräcklig takhöjd är redan löst i det befintliga garaget.

Det är viktigt att färdtjänstbussar kan backa in så nära huvudentrén som möjligt då resande kommer in/ ut baktill i bussen.

Angöring för färdtjänstbuss i garaget är problematiskt då det kan vara svårt att hitta entrén från garaget.

Vikten av tydlig adress för angöring till samtliga entréer så att färdtjänstbussarnas chaufförer hittar tas upp.

Angöringszon får inte användas som parkering.

Skulle Odengatan fungera för angöring?

Det är inte realistiskt på grund av trängsel och mycket trafik.

Hela trafiksituationen kring platsen kommer att ses över.

Garage är lämpligt för handikapparkering under förutsättning att man kan nå entréer direkt från garaget via hiss.

Garage är lämpligt för parkering för de som kommer med egen bil.

Inlägg om entréer

Separat entré för rörelsehindrade är inte acceptabelt. Besökande med rullstol ska inte behöva gå in bakvägen.

Alla entréer ska ha en tydlig adress och vara tydligt utformade. Om fler färdtjänstbussar lämnar samtidigt, var ska man mötas när man kommer in?

Eventuella roterdörrar ska kompletteras med slagdörrar. Två slagdörrar i djupled kan användas för att undvika drag.

Vikten av att dörröppnare placeras på rätt höjd och på rätt avstånd från dörren tas upp.

Vikten av att kunna vänta på färdtjänstbuss inomhus och att kunna se när bussen kommer tas upp.

En bemannad reception bör finnas vid varje entré. Receptionen ska ligga nära entrén med ett tydligt gångstråk fram.

Elöverkänsliga personer behöver kunna ta sig in utan att komma i direkt kontakt med datorer.

Vikten av att toaletter finns nära entrén tas upp.

”Alla vet att toaletter behövs men ingen vill se dem”.

Hörselteknisk utrustning bör finnas i receptioner och vid utlåningsdiskar m.m.

Trådlös teknik innebär problem för elöverkänsliga.

Askkoppar bör placeras 15-20 meter från entrén.

Inlägg om avstånd

Vikten av att huvudfunktionerna ligger nära huvudentrén tas upp. Önskan att 10 meters angöringsavstånd ska gälla även inomhus uttrycks.

Transportsträckors längd mellan de olika rummen/ verksamheterna bör minimeras.

Vikten av korta avstånd till hissar tas upp.

Inlägg om nivåskillnader

Nivåskillnader bör minimeras.

Eventuella lutningar måste vara små. Hänvisning ges till gällande regler om ramps maximala lutning 1:20 och höjdskillnad 0,5 meter.

Vikten av att rörelsehindrade barn ska kunna vara delaktiga i biblioteket, exempelvis genom att nivåskillnader undviks, lyfts fram.

Vikten av god orienterbarhet för personer med nedsatt syn, exempelvis genom att nivåskillnader undviks, tas upp.

Inlägg om orienterbarhet

Det måste vara lätt att hitta från entré till reception.

Ledstråk och ljudsynteser i hissar hjälper personer med nedsatt syn.

Möjligheten att använda markeringar i golvet för att underlätta orienterbarhet tas upp.

Värmeslingor ska vara vattendrivna och inte eldrivna ur ett elöverkänslighetsperspektiv.

Inlägg om rumsorganisation

Vikten av att avskilja olika verksamheter från varandra ur ett ljudmiljöperspektiv lyfts fram.

Vikten av att Lättläst-litteraturen, exempelvis ljudböcker, finns lättillgänglig och i samlade avdelningar tas upp.

Datorer bör placeras samlade då det är problematiskt för elöverkänsliga när datorer finns överallt i byggnaden. En del av biblioteket, ett avskilt rum, bör vara fredad utan skärmar och telefoner.

Vikten av att veta var på våningsplanen de olika verksamheterna finns, exempelvis genom information i hissarna och i byggnaderna i övrigt, tas upp.

Inlägg om skyltning

Vikten av lättförstådd, tydlig och enhetlig skyltning poängteras.

Skyltprogrammet bör tas fram i samarbete med handikapprådet. Ju enhetligare skyltning som används inom staden desto bättre.

Vikten av tydlig skyltning till hissar tas upp.

Inlägg om hissar

Minst två hissar bör finnas i hisspaketen så att en hiss alltid fungerar.

Hissar ska uppfylla alla tillgänglighetskrav.

Talsyntes i hissar är en självklarhet.

Inlägg om faciliteter

Tillgängliga toaletter bör finnas på samtliga våningsplan och i anslutning till samtliga delar av biblioteket.

Inlägg om dagsljus/ belysning

Mycket dagsljus i byggnaden önskas så att inte så mycket artificiell belysning behövs. Lågenergi- och lysrörsbelysning är inte acceptabla ljuskällor.

Lysdioder är mer energisnåla och har längre hållbarhet än lågenergilampor.

Vid tidpunkten för uppförande av den nya byggnaden kommer tekniken att ha kommit än längre.

Inlägg om utrymning

Utrymningssäkerhet ska inte vara beroende av hissar som inte utgör egna brandceller.

Hissar ska vara brandsäkra.

Brandsäkra hissar kommer att krävas.

Inlägg om kullen/ parken/ utemiljön

Förbindelse mellan biblioteket och kullen är önskvärd om möjligt.

Öppna hissar nattetid är problematiskt, därför bör parken vara stängd nattetid.

Hassel, al och björk bör undvikas val av växtlighet.

De funktioner som ytorna utanför biblioteket kommer att få, t.ex. lekplats och sittplatser, måste vara tillgängliga och användbara för både barn och vuxna med funktionsnedsättningar.

Inlägg om övriga aspekter

Ljudmiljön lyfts fram.

Ventilation och dammfrihet lyfts fram.

Elmiljön lyfts fram. Solfångare på taket föreslås.

Telefonautomater i byggnaderna önskas.

Inlägg om dagens stadsbibliotek

Både inne- och utemiljön ska vara användbar. Dagens yta är svår användbar.

Asplunds stadsbibliotek måste ha tillgänglig huvudentré från Sveavägen.

Inlägg om uppföljning

Rundabordssamtalen kommer att redovisas i programsamrådsremissen.

Handikapprådet kommer att remitteras. Samtalen ligger till grund för formuleringen av de fördjupade tävlingsdirektiven. När en vinnare utsetts startar arbetet med detaljplanen. Planer finns på att även i detaljplaneskedet föra rundabordssamtal.

Det är önskvärt att de deltagare som representerar berörda handikappråd redovisar samtalets innehåll och resultat för sina respektive handikappråd. Råden har intressen att bevaka också i fortsättningen.

2007-04-16

Plan innerstadsavdelningen
Monika Joelsson Vestlund
Tfn 08-508 27 369

/Asplund
Arkitekttävling om Stockholms stadsbibliotek

Rundabordssamtal den 26 mars 2007- Biblioteksprogramfrågor
Minnesanteckningar

Deltagande

Johanna Hansson	Stadsbiblioteket <i>Enhetschef barnverksamhet</i>
Anette Johansson	Bibliotekskonsult
Eva Anzelius Jonson	Stadsbiblioteket <i>Marknadchef</i>
Jan Lind	Fastighetskontoret <i>Projektcchef</i>
Lasse Lindberg	Stadsbiblioteket <i>Lokalintendent</i>
Inga Lundén	Stadsbiblioteket <i>Stadsbibliotekarie</i>
Katarina Nilsson	SA <i>Tävlingssekreterare</i>
Per Söderberg	Stadsbyggnadskontoret <i>Planprojektledare</i>
Monika Joelsson Vestlund	Stadsbyggnadskontoret <i>Planhandläggare</i>

Introduktion

Mötesdeltagarna presenteras kortfattat. Mötet ska handla om specifika biblioteksprogramfrågor. Detaljerade uppgifter om hur biblioteksverksamheten ska bedrivas behövs för tävlingsprogrammets tilläggsdirektiv. Vad är viktigast i biblioteksprogrammet? Mötet inleds med en inläggsrunda kring bordet.

Inlägg om entréer

Entréer för människor och material är den stora frågan att lösa.

Entrén ska gestalta husets alla möjligheter, med hög grad av logik och tydlighet, så att ett barn kan få en känsla för strukturen. Entrén måste signalera generositet, öppenhet, möjlighet och tolerans – inte slutenhet eller krav på prestation

Önskemål om en "maffig entré" och en tydlig logistik därifrån lyfts fram.

Entréerna ska locka besökaren; vad kan jag göra i det här huset?
Man måste komma in i ett rum som öppnar upp.

Inlägg om samband

Sambandet mellan den nya byggnaden och Asplunds byggnad och vikten av att det inte blir två separata byggnader tas upp. Besökaren ska kunna uppfatta och känna en rörelse mellan byggnaderna och inte stoppas vid en smal övergång. Sambanden ska vara sådana att de underlättar snabba processer, t ex att snabbt hitta och låna en bok, samtidigt som de möjliggör långsamma. De nackdelar som två sammanbundna byggnader ändå medför, såsom avstånd, överskådlighet, flöde, logistik, ska minimeras.

Vikten av att se Asplunds bibliotek och det nya biblioteket som ett bibliotek, och stuva om verksamheten utifrån den tanken, poängteras

Inlägg om verksamheten

Besökare ska vilja stanna länge i biblioteket och då räcker det inte med böcker. Det ska vara praktiskt möjligt att stanna länge; möjligt att lätt hitta någonstans att äta/fika, toaletter, kunna byta blöja, amma, sitta ner och vila/läsa/prata/titta, röra sig in och ut. Biblioteket ska möjliggöra variation.

Vikten av aktivitet lyfts fram. Biblioteket ska vara nytänkande kring aktivitet och hur mediesamlingen exponeras. Biblioteket ska vara nyskapande innehållsmässigt och därmed skapa läslust och främja kunskap. "Blomman", modellen i "Program och lokalprogram för nytt stadsbibliotek i Stockholm" som går ut på att dela upp biblioteket i ämnesområden och skapa bibliotek i bibliotek, är ett verktyg. Varje blomma ska gestalta ett ämne/område utifrån specifika förutsättningar och ha sin egen karaktär, inredning, känsla och atmosfär. Varje ämne/område ska möjliggöra delaktighet och upptäckter och stimulera nyfikenhet. Ämnena/ områdena ska vara utformade så att de är relevanta för barn, unga och vuxna, utifrån individuella behov och förutsättningar, enskilt och i grupp.

Viktigt är att biblioteket inte bara är läsa, lära, låna. Det är viktigt att projektet inte landar i en snygg byggnad där vi kunde ha förväntat oss mer verksamhetsmässigt.

Hur ser ett hus för kommunikation ut? Det finns hus som kan föröda eller förstärka kommunikation. Vikten av smarta kommunikationer, genvägar, smitvägar tas upp. Under eventuella transportsträckor i byggnaden ska det hända något. Det ska inte finnas några döda ytor inomhus. Vikten av att kunna bemanna ytor så att inga tomma, döda ytor skapas lyfts också fram.

Idén om att synliggöra processen, inte böckerna, lyfts fram. Biblioteket ska ha god orienterbarhet men också vara associativt uppbyggt. En viktig roll för biblioteket är att väcka lust till att läsa och lära.

Semipublika zoner, som är viktiga för att kunna bemanna på ett resurseffektivt sätt, lyfts fram. Personal måste enkelt kunna röra sig mellan publika och icke-publika arbetsuppgifter. Det ska vara enkelt att prioritera publikt arbete genom att personalen snabbt uppfattar hur behoven av personal i biblioteket ser ut vid ett givet tillfälle. Semipublika ytor behövs även för att handleda eller vägleda besökare mer ingående under längre tid, t ex för att diskutera ett informationsbehov.

Vikten av att medarbetarna har direkt kontakt med verksamheten och att varje medarbetare ska kunna möta besökarna "fullt ut" tas upp. Vad betyder det att publik personal behöver kontor? Hur kunskap byts; mellan personal och besökande och mellan besökande och besökande bör beskrivas,

då den interaktiviteten kan behöva en struktur.

Biblioteket ska vara attraktivt, tillgängligt och effektivt.

Inlägg om föränderlighet

Vikten av att kunna avskärma delar av biblioteket lyfts fram. Vissa delar ska kunna hållas öppet separat.

Självförsörjande delar i byggnaden ska kunna skapas. Önskvärt är att ett ämnesområde går att avskärma och hålla öppet på udda tider vid sidan av aula, restaurang etc. Det ska vara möjligt att "kommersialisera" delar av biblioteket, hyra ut till företag för konferenser etc.

Hur använder vi byggnaden om 10-15 år? Önskan att byggnaden ska vara förändringsbar, exempelvis genom självbärande konstruktion så att tunga mellanväggar kan undvikas, uttrycks.

Hade man förändrat Asplunds byggnad hade vi inte haft ett byggnadsminne idag. Det är inte teatern, det maximalt förändringsbara rummet som ska eftersträvas, men avvägningen är superintressant. En del av byggnaden kan vara gjord för att förändras.

Förändring är inte tydlig som struktur.

Inlägg om generiska rum

Generiska, stora ytor behövs för att kunna samla 500-600 personer, exempelvis för Astrid Lindgrens prisutdelning. Sådana ytor bör vara flexibla för att inte framstå som "döda" när inget program pågår. Rummet ska kunna skifta karaktär och funktion utifrån behov, som Rotundan skulle kunna göra om den vore något större och akustiken fungerade.

Södertörn nämns som ett positivt exempel på ett kommunikativt bibliotek med stora, generiska ytor.

Inlägg om ämnesområden

"Blomman", modellen utarbetad i "Program och lokalprogram för nytt stadsbibliotek i Stockholm" som går ut på att dela upp biblioteket i ämnesområden och skapa bibliotek i bibliotek, är bra och blir bättre och bättre. Det är inte ett universitetsbibliotek som eftersträvas.

Musik ska ingå i området estetik, troligtvis bland annat som ett nedtankningsområde.

Finns spel med?

Medborgarplatsens bibliotek har spel idag. Spel ska exponeras integrerat likt alla andra medier.

Spel måste finnas med då de i handeln säljs slut på nolltid.

Biblioteket ska kunna möta "mediebehovet" i varje tid. Det går inte att specificera hur behovet kommer att se ut om 5, 25 eller 85 år. Varje ämnesområde måste vara tillräckligt stort och flexibelt för att klara detta. I dagens bibliotek är ett hinder för flexibilitet t ex att så många väggar är täckta av väggfasta bokhyllor.

Det är viktigt att formulera hur blandningen av generationer inom ämnesområdena ska hanteras då det inte finns några förebilder.

Man ska tänka individer: Kalle, 7 år, som vet allt om fiskar och är avancerad kunskapsmässigt men nybörjarläsare, Johanna, 38 år, som snabbt behöver förstå vad kvantfysik är, Nils som bäst lär genom att göra; bygga, rita, prata, en grupp av skolbarn som ska diskutera klimatfrågor, forskare från KTH som hjälper förskolebarn att förstå var jorden finns i relation till solen och månen, pensionärer som arbetar ideellt med läxhjälp för barn och unga.

Inlägg om teknik

Man kan inte veta hur den senaste tekniken ser ut. "Last responsible minute" tas upp: beslut angående teknik som kan skjutas upp ska skjutas upp. Kanske är framtiden platser och trådlösa nätverk, inte fasta datorer? Den senaste tillgängliga långsiktigt hållbara tekniken ska användas.

Den mest generella tekniken ska användas.

Vikten av bra luft i byggnaden tas upp.

350 kvm är avsatt för drift.

Inlägg om tillgänglighet

Tillgängligheten ska utgå från barnperspektivet och att barn lätt ska kunna orientera sig. Även "mental" tillgänglighet är viktig. Biblioteket ska vara inbjudande, välkomnande, tillåtande och det ska vara lätt att fråga/be om hjälp.

Tillgängligheten måste fungera till 100 %.

Rundabordssamtal har förts med handikapprådet som aktivt kommer att vara med genom hela processen.

Den enklaste vägen ut är inte alltid den bästa. Tillgängligt behöver inte vara detsamma som platt. Önskan att utmana arkitekterna att finna smarta lösningar uttrycks.

Inlägg om säkerhet

Säkerhetsfrågan tas upp.

Brand och säkerhet måste fungera till 100 %.

Även personalens säkerhet och känsla av trygghet är viktig. Det ska vara lätt att kommunicera mellan bibliotekets olika delar. Tunga, isolerande avgränsningar ska undvikas.

Inlägg om arbetsmiljö

Vikten av att miljön ska vara attraktiv även för dem som arbetar biblioteket lyfts fram. Det ska vara "högt i tak". Arbetsmiljön ska underlätta kommunikation, kreativitet, ansvarstagande och möjlighet att hitta snabba, situationsanpassade lösningar, som också enkelt kan kommuniceras vidare till personal i andra delar av huset eller med andra arbetstider.

Inlägg om utemiljö

Vikten av att inte få döda, tråkiga ytor runt byggnaden poängteras. Inga döda, utvändiga hörn får finnas. Idag kan man inte röra sig fritt kring biblioteket.

Möjlighet att röra sig mellan inne och ute under delar av året bidrar till trivsel, öppenhet, lätthet och ökar möjligheterna att ”slinka in”.

Inlägg om Asplunds bibliotek

Akustiken i rotundan idag fungerar inte utan röstförstärkning.

Ventilationen måste förnyas i Asplunds byggnad.

Den åtgärden finns med i budgeten.

STADSBYGGNADS KONTORET

2007-04-23

Plan innerstadsavdelningen
Monika Joelsson Vestlund
Tfn 08-508 27 369

/Asplund Arkitektävling om Stockholms stadsbibliotek

Rundabordssamtal den 27 mars 2007- Kulturmiljö 2 Minnesanteckningar

Deltagande

Nils Ahlberg	Kulturhistorisk bedömning <i>Konsult</i>
Ann-Charlotte Backlund	Stadsmuseum <i>Chef och stadsantikvarie</i>
Mats Jonsäter	Länsstyrelsen <i>Länsantikvarie</i>
Jan Lind	Fastighetskontoret <i>Projektchef</i>
Lena Lundberg	Stadsmuseum <i>Antikvarie</i>
Britta Roos	Länsstyrelsen <i>Antikvarie</i>
Per Söderberg	Stadsbyggnadskontoret <i>Planprojektledare</i>
Monika Joelsson Vestlund	Stadsbyggnadskontoret <i>Planhandläggare</i>

Introduktion

Minnesanteckningarna från rundabordssamtalet den 21 mars går igenom. En reflekterande runda kring bordet förslås som en inledning till diskussionen. Mötesdeltagarna ombedes att fundera över vad som är extra viktigt i den fortsatta processen. Att fokusera på helhetsfrågor är centralt i denna övergripande fas beträffande både tävlings- och planarbetet.

Inlägg om planhistorik

Något som framkom under rundabordssamtalet den 21 mars är att historiken är en sak och nutiden en sak.

Det är viktigt att inte förvillas tro att man fullföljer en plan om man i sitt förslag tar upp historiska planbearbetningar som inte genomförts. Snarare bör dessa historiska icke genomförda lösningar undvikas.

Inlägg om monumentalitet

Diskussionen den 21 mars kring monumentalitet är intressant ur ett direktivskapande perspektiv.

Vad monumentalitet är, är en knäckfråga inom arkitektur.

För att motivera att delar i den befintliga miljön tas bort måste den nya byggnaden vara ett verk som har en betydelse. Byggnaden får inte underordna sig för mycket, då är den inte värd ingreppen.

Inlägg om avvägning

Det gäller att hitta de viktiga principerna och sedan pröva de olika förslagen mot dessa principer.

Det ska vara en stor säkerhetsmarginal runt Asplunds byggnad.

Först i den sammanvägda bedömningen av kulturmiljövärden och andra värden kan en bra helhet uppnås. Först då kan bedömningen göras om man ur kulturmiljövärdessynpunkt kan motivera rivning.

I vågskålen ligger samband, biblioteksfunktion och tillgänglighet. Att Asplunds byggnad ligger kvar och har sin ursprungsfunktion kvar är ett starkt värde.

För att uppfylla programkraven är det inte nödvändigt att annexen rivs.

Vi är på väg att gå i fällan att allt är ett jättestort värde, vilket det är kulturmiljömässigt. Dock blir det svårhanterligt att ställa det mot andra specifika kunskaper.

Hur undviker vi fällan och når en konstruktiv kärna?

Att diskutera vad som är det absolut viktigaste utifrån internationellt värde, riksintressevärde och lokal betydelse föreslås. Den ordningen skulle också vara pedagogisk presentationsmässigt.

Frågan bör vara om det finns platser där det inte går att kompromissa? Avkall får aldrig göras på Asplunds byggnad, parken och Handelshögskolan. Det är däremot möjligt att förändra lamellerna.

Vikten av att förklara varför den nya byggnaden inte får vara synlig i vissa lägen lyfts fram. Det räcker inte att tala om att byggnaden inte får vara synlig.

Oro uttrycks för att förslagets ursprungliga kvaliteter kan gå förlorade när förslagen anpassar sig.

Koncepten har bedömts så starka att de klarar förändringar.

Inlägg om Asplundsmiljön

Ett bestående frågetecken är; vad är Asplund? Vad är det viktigaste? Biblioteket med eller utan parken? Kullen? Annexen?

Observatoriet ingår i Asplundsmiljön då Asplund har relaterat till observatoriet (dock inte agerat) och det går en axel mellan biblioteket och observatoriet.

Asplunds vision var att bebygga kullen. Den visionen är dock ofullgånngen.

Hur viktig är den visionen när den inte genomfördes?

Det är vad arkitekterna slutgiltigt kom fram till som ska gälla.

Hur kan vi bygga till på ett sätt som inte slår sönder helhetsuppfattningen och möjligheten att se Asplund? Vyer av tillbyggnaden från Sveavägen norr- och

söderifrån samt från Odengatan öster- och västerifrån efterlyses. Uppgiften är att få förslagen att arbeta utifrån helheten.

Inlägg om vetenskapsmiljön

Observatoriet och vetenskapsmiljön har kulturhistoriska värden som inte är arkitektoniska.

Karaktäristiskt för miljön är kullen med fristående byggnader i ett bälte runt kullen.

Den vetenskapliga miljön och Asplundsmiljön överlappar varandra.

Vetenskapsmiljön är ett större geografiskt område än Asplundsmiljön. Ett ännu större perspektiv kulturmiljövärde mässigt är relationen till stenstaden.

Institutionsbyggnaderna skiljer sig från stenstaden i övrigt då de är utformade som hus i park.

De immateriella delarna, såsom lärdomstanken, har nog så stor betydelse som de visuella delarna.

Hårlemans observatorium och kullen beror av varandra. Observatoriet kom av kullen och att kullen idag står kvar oexploaterad beror av observatoriet.

Inlägg om avgränsning

Minsta tänkbara geografiska område att studera är biblioteket, parken, kullen, Handelshögskolan och lamellerna. Nästa steg är vetenskapsstaden och steget ytterligare är stenstaden.

Man bör börja i makroskala. Omvänd ordning föreslås; stenstaden, vetenskapsstaden och Asplund. Ett stort område som tillbyggnaden påverkar på olika sätt. Förslagen ska förhålla sig till staden och kontexten.

Inlägg om kopplingar

Det är en träffpunkt, publika funktioner, som biblioteket behöver. Flödet mellan byggnaderna ska därmed vara enkelt.

Flödet ska fungera, men kommunikationen behöver inte accentueras. Det ligger ett värde i att behålla boktemplet. Att flytta bokverksamheten från Asplunds byggnad vore en horror. Alla funktioner behöver inte vara på samma ställe.

Man behöver inte vara rädd för lite motstånd (angående flödet mellan Asplunds byggnad och tillbyggnaden). Referens till den långa trappan som utgör en spännande entrésituation från Sveavägen i Asplunds byggnad lyfts fram.

Inlägg om entréer

En ny plats vid Spelbomskans torg vänder Asplunds nuvarande baksida till en framsida. Baksidan blir en framsida även mot Odenplans nya ansikte. Det är självklart acceptabelt att den nya byggnaden ska ha en entré, men det är en mindre bra idé att Asplunds byggnad skulle vända ryggen mot attraktionsplatsen. Kopplingen mellan Asplunds byggnad och den nya byggnaden kan vara svag.

Man behöver inte vara rädd för att skapa en attraktiv plats vid Asplunds baksida, om baksidan får vara en baksida och inte entréer skapas för att öka

tillgängligheten till Asplunds baksida.

Kan platsen mot norr bli attraktiv (då den kommer att ligga i norrläge)?

Handikappentré måste finnas från Sveavägen.

Entrén från Sveavägen bör bevaras som huvudentré för boktemplet. Basarerna bör exploateras till biblioteksverksamhet. Ska man ha två huvudentréer, en för den gamla och en för den nya byggnaden?

Jämförelse mellan Asplunds huvudentré från Sveavägen och propyléerna på Akropolis lyfts fram; att gå igenom det smala för att få effekten av det stora.

Man får belöningen när man kommer upp i rotundan.

Inlägg om biblioteksfunktioner

Biblioteket behöver ytor som inte låter sig göras i Asplunds byggnad. Asplunds byggnad lämpar sig för böcker, inte för moderna medier.

Bibliotekarierna ser verksamheten som en föränderlig process i fas med tiden. De anser inte boktemplet vara lösningen. Verksamheten lägger stor tonvikt vid kommunikation, studier, datorer och samtal.

Två olika byggnader är motiverade till följd av att de nya funktionerna är väsensskilda från det nuvarande bibliotekets funktioner.

Inlägg om parken mot Sveavägen

Tillbyggnaden får inte ta uppmärksamheten från Asplunds byggnad sett från parken. Säkerhetsmarginal förordas.

Det är svårt att konkurrera med Asplunds byggnad då den är så stark.

Vad är parken för park? Gångstigar som inte har något mål, bäcken som inte har fungerat på länge, bassängen som är tom.

Parken är en park för kontemplation. Mur och träd är till för att avskärma.

Dammen är en del av Sveavägen.

Murens funktion som bullervall, som kan understryka det kontemplativa, lyfts fram.

Gångstråken på kullens översta parti samt uppfarten från väster utgör huvudgångarna och den ursprungliga strukturen i Adelcrantz park. Träden har till största delen tillkommit senare. Murarna är inte heller Adelcrantz. (Norrvidan bearbetades inte alls av Adelcrantz)

Parkstrukturen på kullen har därmed ett historiskt värde. Hur kan den miljön bibehållas och stärkas?

Önskemål har funnits om att byggnadsminnesförklara parken och kullen.

Dock inte ur ett Asplundsperspektiv.

Ett större skyddsområde kring Asplund önskas.

Kopplingen till Saltmätargatan och siktlinjen från/ mot Adolf Fredrik kyrkas norra sida lyfts fram. Monument talar med monument.

Referens görs till en tuschlavyr som visar Asplunds söderfasad, som i all sin prakt speglar sig i dammen.

Dammen med taket signalerar modernitet.

Det vore värdefullt att få ett flöde av människor genom parken då den annars lätt blir tillhåll.

Inga gränder får skapas i och med den nya byggnationen.

Oro för att byggnaden så småningom skulle växa ihop med Handelshögskolan, om stadsbiblioteket skulle bygga ut åt det hållet, uttrycks.

Sammanfattningsvis konstateras att parken är en viktig del i Asplundsmiljön liksom kullen och dess geografiska förutsättningar.

Analysen är att den östra sidan är extra viktig.

Mötesdeltagarna har kommit fram till att östra sidan och parken är helig, medan en lika tydlig ståndpunkt inte har tagits angående norrsidan.

Inlägg om kullen

Sveavägsplanet går ograderat upp på kullen, som är en åssida. Åssidan är ett naturmonument. Förslagen bör inte vara en del av kullen.

Kentauren lyfts fram som en visuell länk som markerar höjdskillnaden.

Det sydöstra hörnet blir därför än mer intressant. Kentauren ger djup i synupplevelsen.

Kullens siluett är viktig att bevara. Kullen får därför inte byggas för helt och hållet. För att uppleva kullen måste man även uppfatta dess fot.

Är kullens siluett viktigare än snittet genom kullen?

Vikten av kullens siluett talar mot de förslag som förlänger kullen. Ett tydligt snitt föredras. "Här har vi stoppat åsen".

Stockholm som helhet har ovanligt mycket topografi avläsbar vilket exemplifieras med Observatoriekullen och förkastningsbranten mot Stadsgårdskajen.

Inlägg om norrsidan

Omotiverade, slumpvis sammankomna murar finns mot norr.

En byggnad som skapar genomströmning till kullen och bättre tillträde till parken förordas.

Det friliggande bebyggelsemönstret är viktigt. Lamellerna på rad, upprepningen, förstärker mönstret. Genomsikten lamellerna skapar förstärker också mönstret.

Norrsidan är nästintill helig. Förändringar på norrsidan är dock inte helt otänkbara.

Norrsidans förtjänster är genomsiktighet, rytm och kontrasten mellan stad och natur. Fotavtrycket är dock inte viktigt. Förslagsställarna bör uppmuntras att göra något annat än just det mönstret.

Inlägg om basarerna

Vad bör man göra med basarerna?

Basarerna är intimt förknippade med biblioteket. Dessa ska av kulturhistoriska skäl inte vara kommersiella lokaler.

Café, bokhandel och utställningsyta är möjliga verksamheter. Publika verksamheter som kan särskilja sig men ingå i biblioteket.

Basarerna kan göras till en naturlig entré.

Det är viktigt att tänka på basarernas funktion redan nu, på grund av befintliga hyresgästers långa kontrakt.

Det vore attraktivt att fortfarande kunna använda ordet basar utan att det känns helt felaktigt vad gäller funktionen.

Caféverksamhet på basarernas tak, terrassen, diskuteras. Hur en sådan verksamhet görs är det viktigaste. Stadsmuseum har tidigare av principskäl varit mot caféverksamhet på terrassen.

Stadsbyggnadskontoret är vanligtvis negativt inställda till fasta installationer för kiosker etc. av tillfällig karaktär. Tillfälliga bygglov ges för temporära installationer.

”De små stegens tyranni”, risken att små installationer byggs ut och permanentas, tas upp.

Inlägg om 1960-talsbebyggelsen

Folksam Diligentia är intresserade av att samarbeta. Det finns idéer om en galleria och kommersiella ytor i entréplan. Eventuella möjligheter att bygga på byggnader diskuteras.

Läkarhuset kommer inte att rivas. Huset är i bra skick. Fasaden är ett 10-tal år gammal och interiören nyligen renoverad.

Läkarhuset är spindeln i nätet.

Ett troligt scenario är en kommersiell galleria som fortsätter i en kulturell galleria.

Med otur kommer Odenplan att behöva grävas upp tre gånger under den närmaste 10-års perioden.

Hur 60-talsbebyggelsen förhåller sig till gatumiljön är ett brott mot intelligande bebyggelse, då den inte ger genomsiktighet till kullen och inte består av tydliga volymer.

Det har funnits planer på institutionsbyggnader här, men 60-tals bebyggelsen ingår inte i institutionsbältet.

Hur skulle mötesdeltagarna ställa sig till att förändra 60-talsbebyggelsens utvändiga uttryck till ett samtida uttryck i samklang med det nya biblioteket?

Läkarhuset har inte sin 60-talsfasad kvar.

Läkarhuset är inte ett av de främsta exemplen på 60-talsarkitektur. Det är dock inte självklart att bebyggelsen kan förändras bara för att den är yngre. En förändring måste ske i samklang med biblioteket.

Vad man kan göra beror av vilket förslag som ska genomföras.

Inlägg om *Gyldéngatan*

Nedfarten till garaget från Gyldéngatan är en baksida som behöver göras någonting åt.

Gyldéngatan känns oavslutad och dess nuvarande huvudsakliga kvalitet består i att utgöra en slits mellan befintlig bebyggelse.

Förhoppning uttrycks om att projektet får nyttja gatan så mycket som möjligt.

Inlastning kommer troligtvis att ske från Gyldéngatan.

Om det nya bibliotekets entré ska ligga från Odengatan måste Gyldéngatans utformning höjas. Där skulle en överbyggnad fungera.

Inlägg om *kupoler*

Kupoltemat i området lyfts fram; observatoriet, Handelshögskolan, Adolf Fredriks kyrka och rotundan. De måste fortfarande få stå ut.

Det är viktigt att ha möjlighet att uppfatta kupolerna.

Inget av förslagen skymmer dessa kupoler.

STADSBYGGNADS
KONTORET

www.stockholm.se/sbk